
mededelingenblad van het SINT JOZEFKOOR

JAARGANG 2 no 6 oktober 1992

Redactie:

Wim van Hugten
Anthony Verhofstad

Weekend Lieroo

Om met het laatste te beginnen. Op zondagmiddag om vier uur sloten we het weekend af met een korte presentatie voor alle ouders. Dat in zo'n kort tijdsbestek van amper twee dagen zoveel mogelijk is, heeft de ouders verbaasd doen staan: kinderzang en kinderspel, morrisdansen, volksdansen, zingen en een heus orkest (met contrabas, violen, dwarsfluit, klarinetten, blokfluiten en key-boards). Het heeft ook ons verbaasd.

We hebben er hard voor gewerkt, maar het heeft geen echte moeite gekost. Het was gewoon fijn om te zingen, te dansen en te spelen.

Als ik even terugdenk aan een paar momenten:

- dertig kinderen in de St. Jozefkerk, onwennig voor sommigen, maar ze deden het toch maar
- met z'n allen in een deftig pannekoekenhuis uit eten, met de complimenten van de chef-pannekoekenbakker voor z'n fijne groep
- de dorst bij de wandeling op zaterdagmiddag en het "zijn we er nog niet?"
- de boom, die zomaar omviel

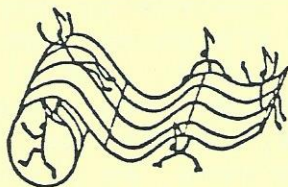
- het hijsen en strijken van de vlag
- de fanatieke voetballers, die met chips in de hand verder voetbalden
- het boompje verwisselen, het verhaal bij het slapen gaan.

Het was de eerste keer, maar als het aan ons ligt... niet de laatste keer.

Bedankt koorleden, die op zondag op en neer hebben gereden, bedankt Cora, Diane en Caroline, die als aankomende leiders hard hebben gewerkt, bedankt Liesbeth van Lieshout die in eventjes tijd ontzettend veel deed aan volksdans, bedankt André, Theo en Leontain voor de leiding en vooral bedankt alle 30 kinderen.
Dit doen we vaker.

Jos Leenen

Ontspanning

Ik vond het erg leuk op kamp.
Alles was fijn, de pannekoeken waren heerlijk
het morrisdansen was ook heel leuk en het slapen
was ook leuk.
Ik hoop dat wij volgend jaar weer gaan.

Emiel

Op het weekend heb ik voor het eerst
morrisdansen gedaan. Dat was leuk. Met een stok
sloegen we tegen elkaar. Soms ging het te laat.
We hadden een echte fluitspeler. Gaan we nog een
keer op kamp?

Johann Wiebe

Verslag van kamp

Ik vond het héél fijn in Lierop en ik hoop dat alle kinderen het ook leuk gevonden hebben. De jongens gingen oefenen voor de volgende dag met morrissen, want op de volgende dag was er een uitvoering, en de meisjes gingen dansen en zingen. En 's avonds gingen we ook nog naar het pannekoekenhuis en daar was het heel gezellig.

Jeroen Leenen

Kamp in Lierop 1992

Iedereen was om tien uur 's morgens in Lierop. Na de opening gingen we even rond lopen en een wandeling maken. We hebben ook nog daarna even muziek gemaakt en gedanst en gezongen.

's Avonds zijn we naar het pannekoekenhuis geweest, mmmm... dat was een lekkere grote pannekoek. Toen we terug kwamen hebben we ons gewassen en heeft meneer Leenen een verhaal verteld.

De volgende ochtend werden we wakker gemaakt met een key-board. Iedereen liet zijn luchtbed leeg. Toen iedereen klaar was gingen we ontbijten en daarna naar de kerk in Helmond. Daarna zijn we terug gegaan en hebben nog wat gespeeld.

Na het eten kwam mevrouw van Lieshout en heeft met ons gevolksdans. Daarna hebben we nog ge-oefend met het orkest en de jongens morrisdansen en graad 1 en 2 zingen.

's Middags hebben we ook nog frietjes gegeten. Om 4 uur kwamen de ouders en lieten we zien wat we ge-oefend hadden, en daarna gingen we weer naar huis. Het was een fijn weekend.

Marjolein

WIJNACTIE

Een van de taken waarvoor het bestuur staat is de zorg voor de financiële middelen. Naast de contributies zijn het vooral de bijdrage van het parochiebestuur en donaties die de inkomsten bepalen.

Met name de opleiding en vorming van de kinderen vraagt financiële armslag. En volgend jaar gaat het herenkoor naar Solesmes. Daarvoor is ook geld nodig.

Om een nieuwe inkomstenbron te creëren heeft het bestuur een idee van een van de koorleden overgenomen en besloten in de kersttijd een wijnactie op touw te zetten. Wim van Hugten is bereid gevonden deze actie te coördineren.

De bedoeling is als volgt. In de kersttijd bieden we flessen rode en witte wijn te koop aan onder eigen merk. Gedacht wordt aan een prijsstelling van f 7,50. Op elke fles zit een marge van enkele guldens. We verwachten van de koorleden en de ouders van de kinderen dat deze zich actief inspannen om in familie-en kennissenkring wijn aan de man te brengen. Er zijn nog enkele andere opties om flessen te slijten, bijvoorbeeld met een actie in de parochie.

We komen over enige tijd met concrete informatie bij u terug en hopen alsdan op de medewerking van velen.

THEORIE VAN HET GREGORIAANS

Vrij ritme

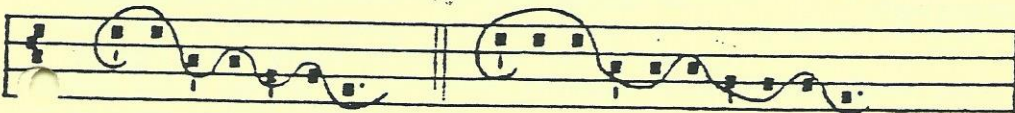
Een belangrijk kenmerk van het Gregoriaans is het vrij-ritme. D.w.z. dat een melodie zich niet van het begin tot eind beweegt in groepen van twee ofwel in groepen van drie, maar een mengeling is van groepen van twee en drie noten.

De chironomie is een geschikte manier om deze afwisseling zichtbaar en voelbaar te maken. Wil de koorzanger rendement hebben van de chironomie van de dirigent, dan moet hij deze taal kunnen verstaan. Meer nog, hij moet zelf deze taal spreken. Elke koorzanger zou de chironomie in zijn "vingers" moeten hebben, om werkelijk profijt te kunnen hebben van wat de dirigent beoogt.

Vrij-ritme is een ervaringsgegeven en laat zich moeilijk op papier vastleggen.

Ter illustratie toch enkele voorbeelden.

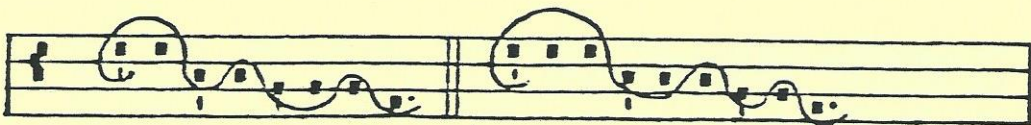
voorbeeld

Het eerste gedeelte beweegt zich in groepen van twee, het tweede gedeelte bestaat uit groepen van drie.

Wanneer de ictus wordt aangegeven, b.v. door bij elke eerste noot van een groep te tikken, is de ervaring van groepen van twee en daarna van groepen van drie voelbaar. Om intenser het verschil te ervaren in groepen van twee en drie, zou de regel lopend gezongen kunnen worden, waarbij men bij de arsis een stap naar voren en bij elke thesis een stap naar achteren maakt. Zonder te versnellen dienen de passen bij de groepen van drie groter gemaakt te worden. Het arsis-thesis gebaar met de armen laat het verschil in groepen volledig tot zijn recht komen.

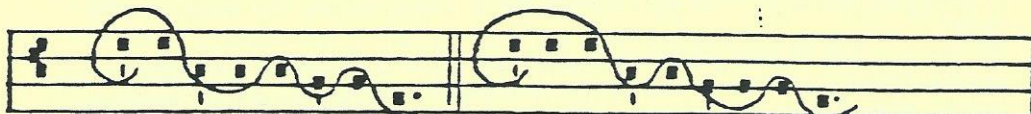
voorbeeld

In deze regel zien we de onregelmatige opeenvolging van groepen van twee en drie.

Wanneer eerst weer de ictus aangegeven wordt en eventueel gelopen wordt, zal de arsis-thesis beweging het vrij-ritmisch karakter doen aanvoelen. Bij groepen van drie dienen de arses en theses groter te zijn.

voorbeeld

Deze oefeningen dienen ertoe te leiden, dat de ritmische ordening innerlijk aanvoeld wordt.

Een niet zo denkbeeldig gevaar is, dat men dikwijls onbewust, de steunpunten te duidelijk uit de verf laat komen. Steunpunt wordt dan leunpunt. In stilte gezongen zou de spanning en ontspanning van de hele zin, met zijn opeenvolging van verschillende groepen, moeten spreken. Dan pas kunnen we zeggen dat is Ritme, waarvan Plato beweert: "Ritme is orde in de beweging" en Augustinus: "Muziek is de kunst van de schone beweging".

Notatie

Hoe is de specifieke notatie van het Gregoriaans gegroeid tot wat het nu is: een notenbalk met 4 lijnen, met een do- of fa-sleutel en noten in kwadraatschrift.

Dat het uitvinden van een behoorlijke notatie van een melodie niet zo eenvoudig was, moge blijken uit het onderstaande artikel.

De christenen uit de eerste eeuwen konden d.m.v. schrift hun gedachten vastleggen. Ze waren nog niet in staat om melodie op schrift te stellen. Muzieknotatie was aan de zangers vreemd. Alhoewel. Het systeem van de Grieken om d.m.v. letters de muziek te noteren was bekend. In de schrijfkamers van de kloosters, waar alles en alles werd overgeschreven met een bewonderenswaardig engelengeduld, is ook Boëthius' "De Musica" overgenomen, met daarin de Griekse notenschriften. Nooit echter is door de monniken de relatie gelegd tussen de notatie in de schrijfkamers en de klanken in de zangkamers. Met veel moeite en geduld, daarbij gebruik makend van allerlei ezelsbruggetjes, werden de melodieën in de dom- en kloosterscholen nl. van buiten geleerd.

De studie van het hele repertoire duurde oorspronkelijk negen jaar. Men kan zich afvragen waarom een notatie zolang op zich liet wachten. Er wordt wel verondersteld, dat er in de eerste eeuwen geen behoefte bestond aan een vorm van notatie, omdat enerzijds de vroegchristelijke muziek eenvoudig genoeg was, anderzijds de solistische improvisatie vluchtig was.

Het hele repertoire zou echter geen vijf eeuwen lang ongeschonden bewaard zijn gebleven, als de mondelinge traditie niet geholpen was door de uitvinding van het muziekschrift. Tot dan toe moest men zich behelpen met geheugensteuntjes.

- De psalmteksten kenden de zangers van buiten.

Van Hieronymus of tot Karel de Grote was het zelfs een vereiste voor geestelijke personen om het hele psalter van buiten te kennen. Men kan zich echter afvragen of de psalmodieformules niet eerder het geheugen ondersteund hebben. Door ze te zingen op de geëigende formules, kon men de psalmverzen eerder geleerd krijgen. De psalmverzen in de vertaling van Hieronymus vertoonden nl. dikwijls weinig samenhang.

- Bepaalde gezangen werden vaak op een gering aantal thema's gecomponeerd.

- Sommige melodieën hadden een overzichtelijke bouw. Ze werden meerdere malen per jaar herhaald op andere teksten.

- De oude jaarcyclus kende minder gezangen dan nu.

- Men volgde de handbeweging (cheironomie) van de koorleider, die met een tekstboek voor zich de melodie en het ritme aangaf.

Men kende ook het neumenschrift. Tekentjes boven de tekst gaven aan waar een melodie steeg of daalde.

Deze tekens waren een uitwerking van de Romeinse accent-tekens (accentus acutus / en accentus gravis \)

Misschien is het ook de op schrift gestelde handbeweging van de koorleider (neuma = handbeweging of wenk of teken)

De oudst bekende voorbeelden van deze notatie dateren uit het einde van de achtste eeuw.

